

Надруковано: Слободяник, Ю. Б. Принципи формування ефективно функціонуючого фінансового механізму автотранспортних підприємств [Текст] / Ю. Б. Слободяник // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції “Наука і освіта 2003”. Том 21. Економіка. – Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2003. – С. 51-53.

Економіка

Фінансові відносини у виробничій сфері

Слободяник Ю.Б.

Українська академія банківської справи м. Суми

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНО ФУНКЦІОНУЮЧОГО ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ АВТОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ

З переходом нашої держави до ринкових відносин і нових умов господарювання підприємств перед галузями економіки постає цілий ряд проблем, головною з яких є проблема забезпечення стабільної роботи суб'єктів господарювання. А стабільна робота підприємств залежить від існування ефективно фінансової системи.

Для підприємств автотранспорту (як і для промислових підприємств України) на сьогоднішній день є актуальною проблема недостатнього забезпечення фінансовими ресурсами. Це свідчить про недосконалість системи управління фінансовими ресурсами, яку автотранспортні підприємства наслідували від адміністративно-командної системи господарювання. Особливістю функціонування підприємств пасажирського автотранспорту у колишньому СРСР була їх планова збитковість. Держава вирішувала проблеми недостатнього фінансування шляхом виділення дотацій за рахунок державного бюджету на покриття планових збитків. Фактично підприємство не брало участі у вирішенні цієї проблеми. Тому при переході до ринкових відносин і роздержавлення підприємств автотранспорту гостро постала проблема

відсутності належної фінансової системи, яка була б спроможна забезпечити ефективну роботу підприємств і їх виживання в умовах ринку.

Задля вирішення цієї проблеми потрібна ґрунтовна теоретична та методологічна переробка моделі фінансової системи автотранспортних підприємств та способу її функціонування (тобто фінансового механізму), які сприяли би укріпленню позицій підприємства на ринках та його сталому економічному розвитку.

В умовах адміністративно-планового господарювання управління фінансами розглядалося тільки на рівні держави. Але управління фінансами підприємства необхідно розглядати як саморегульовану систему зі своїми особливостями функціонування та розвитку. Функціонування системи фінансів автотранспортних підприємств повинно бути спрямоване на досягнення загальних цілей підприємства. Методи та інструменти фінансового механізму, які розглядаються в сучасній літературі, не мають взаємозв'язку та комплексного уявлення. На нашу думку, фінансовий механізм – це система пов'язаних між собою елементів. І тільки комплексний підхід дозволить розробити ефективний фінансовий механізм.

Формування та функціонування фінансового механізму, як і будь-якої системи, повинно базуватися на принципах. Основними з них є:

1) *Принцип системності.* В загальному виді під системою розуміють сукупність взаємодіючих елементів, які складають цілісне утворення. Також системі притаманні ієрархічність, здатність до декомпозиції, динамічність, взаємозв'язок підсистем та цілеспрямований характер процесів. Тому використання принципу системності при розробці моделі фінансового механізму підприємства дозволяє побудувати її ефективну структуру.

2) *Принцип комплексності.* Комплексний аналіз функціонування фінансового механізму, тобто аналіз всіх його системних складових, допоможе повніше виявити можливості його існування та ефективного розвитку.

3) *Принцип балансу інтересів.* Для оптимізації існування та роботи галузі пасажирського автотранспорту необхідно підтримувати баланс інтересів

держави (тобто суспільства в цілому), самого автотранспортного підприємства та споживача автотранспортних послуг. Оскільки інтереси цих сторін дещо відрізняються (наприклад, підприємство бажає підвищити прибуток, а споживач – зменшити транспортні витрати), то додержання принципу балансу інтересів дозволить автотранспортному підприємству знайти правильні рішення для задоволення потреб споживачів та своїх інтересів.

4) *Принцип оперативного та гнучкого реагування.* Перехідний період в економіці характеризується небезпекою швидких змін особливо в зовнішньому оточенні підприємств. А для підтримання стійкості підприємство має оперативно пристосуватися до змін. Тобто фінансовий механізм повинен гнучко відреагувати на зміни і працювати безперебійно.

5) *Принцип врахування ризиків.* Для того, щоб не виникли ситуації, коли прийняте рішення призвело до будь-яких (в тому числі фінансових) втрат, необхідно зважувати можливі рішення з точки зору ризику наслідків.

Загалом, розробка фінансового механізму автотранспортних підприємств згідно вищеназваних принципів дозволить побудувати його у відповідності до вимог ринкового господарювання та забезпечити розвиток підприємства в умовах зовнішнього середовища, що постійно змінюється.

Таким чином, підхід до фінансового механізму автотранспортних підприємств, як до функціональної саморегульованої системи, дозволяє повному осмислити управління фінансами на мікрорівні і за його допомогою досягти стратегічних цілей підприємства – економічної стійкості і сталого розвитку, максимізацію прибутку на одиницю транспортної роботи, зростання економічного потенціалу тощо.

